

محرم - سال دوم (فجر: ۱-۱۴)

این سوره همانند بسیاری دیگر از سوره‌هایی که در مکه نازل شده، دارای آیاتی کوتاه، تکان دهنده، پرطنین، و توأم با انذارهای فراوان است. در بخش اول این سوره، به سوگندهای متعددی برخورد می‌کنیم که در نوع خود بی‌سابقه است، و این قسَم‌ها مقدمه‌ای است برای تهدید جباران به عذاب الهی. در بخش دیگری از این سوره، اشاره‌ای به بعضی از اقوام طغیان‌گر پیشین مانند قوم «عاد»، «ثمود» و «فرعون» و انتقام شدید خداوند از آنان کرده است، تا قدرت‌های دیگر حساب خود را برسند. در سومین بخش این سوره، به تناسب بخش‌های گذشته، اشاره‌ی مختصری به امتحان و آزمایش انسان دارد، و کوتاهی او را در اعمال خیر به باد انتقاد می‌گیرد.

در آخرین بخش این سوره، به سراغ مسأله‌ی معاد و سرنوشت مجرمان و کافران، و همچنین پاداش عظیم می‌رود.

سوره‌ی فجر؛ سوره‌ی امام حسین علیه السلام

این سوره‌ی مبارکه در روایاتی به عنوان سوره‌ی امام حسین علیه السلام معرفی شده است؛ به طور نمونه در روایتی امام صادق علیه السلام فرمودند: سوره‌ی فجر را در نمازهای واجب و نافله‌ی خود بخوانید که آن سوره از برای حسین بن علی علیهما السلام است. هر که این سوره را بخواند، در روز قیامت همراه حسین علیه السلام و هم مرتبه‌ی او در بهشت خواهد بود.^۱

معرفی این سوره به عنوان «سوره‌ی حسین بن علی» علیهما السلام ممکن است به خاطر این باشد که مصداق روشن «نفس مطمئنه» که در آخرین آیات این سوره مخاطب واقع شده، حضرت حسین بن علی علیهما السلام است.

نفس مطمئنه

همان‌طور که پیش‌تر ذکر شد، سوره‌ی فجر مخصوص وجود مبارک امام حسین علیه السلام است، در روایتی دیگر حضرت امام صادق علیه السلام درباره‌ی آیات انتهایی این سوره «یا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ، ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً

مؤمن در لحظات احتضار

سدیر صیرفی نقل می‌کند که به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایتان شوم! ای پسر رسول خدا! آیا مؤمن از جان دادن ناخشنود می‌شود؟

ایشان فرمودند: به خدا سوگند نه! چون فرشته‌ی مرگ نزد مؤمن می‌آید تا جانش را بگیرد، او در آن لحظه بی‌تابی می‌کند. فرشته‌ی مرگ به او می‌گوید: ای دوست خدا! بی‌تابی نکن، سوگند به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را برانگیخت، من بر تو نیک‌خواه‌تر و دلسوزتر از پدری مهربان که به کنارت آمده باشد، هستم؛ پس چشم بگشا و نگاه کن. در آن هنگام فرشته‌ی مرگ، زهرا سلام الله علیها و حسنین علیهما السلام و دیگر امامان علیهم السلام از فرزندان ایشان را برای او نمایان می‌سازد و می‌گوید: اینان هم‌راهان تو هستند، یعنی رسول خدا، امیرالمؤمنین، فاطمه، حسنین و ائمه‌ی هدی علیهم السلام.

او چشم باز می‌کند و نگاه می‌کند، آن‌گاه ندا دهنده‌ای از سوی پروردگار با عظمت، روح او را چنین ندا می‌دهد: *يا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ اِیْ جَانِ اَرَامٍ گَرَفْتَهُ وَاطْمِیْنَانَ یَافْتَهُ بِه مُحَمَّدٌ صَلِی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَاَهْلِ بَیْتِ اَوْ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ، اَرْجِعِیْ اِلَیْ رَبِّکِ رَاضِیَةً بِه سَوِیْ پَرُوْرْدگاَرْتِ بَرگَرْدِ دَر حَالِیْ کِه خَشْنوْدِیْ بِه وِلاِیْتِ، مَرَضِیَّةً وَاوْ اَز تُو خَشْنوْدِ اسْتِ بِه یَداش، فَادْخُلِیْ فِی عِبَادِیْ یَعْنِیْ دَر زَمْرِهِ مُحَمَّدٌ صَلِی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَاَهْلِ بَیْتِ اَوْ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ داخِل شو، وَاَدْخُلِیْ جَنَّتِیْ وِ بِه بِهَشْتَمِ وَاَرْدِ شو.*

در این هنگام، هیچ چیزی برای او دوست داشتنی‌تر از این نیست که روحش جدا شود و به ندا دهنده بپیوندد.^۱